

खाद्दन्न तथा तरकारी बाली बिउ-बिजन अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०७८

गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति : २०७८।११।१० गते

प्रमाणिकरण मिति : २०७८।११।१६ गते

स्थानिय राजपत्रमा प्रकाशित मिति :

प्रस्तावना

कोभिड-१९ भाईरसको संक्रमणका कारण नेपाल सरकारले गरेको बन्दाबन्दि र २०७८ असोज महिनामा भएको भारी वर्षा र यस परिस्थितिबाट पर्न सक्ने प्रभावलाई मध्यनजर गरि नेपाल सरकारले असंघठित श्रमिक तथा असहाय को दैनिक जीवनयापनलाई सहज बनाउनका लागि स्थानीय तह मार्फत राहत वितरण कार्यक्रम लागु गर्दै आइरहेको छ। अर्को तर्फ हालको बन्दाबन्दिका कारण भविष्यमा पर्न सक्ने खाद्दन्न उत्पादनमा ह्रास आउन सक्ने र वैदेशिक आयातमा नै निर्भर हुनुपर्ने बाध्यात्मक परिस्थिति बढ्न सक्ने हुनाले, कृषि तथा पशु पन्छी विकास मन्त्रालयले 'संरक्षित कृषि, सुनिश्चित बचत' भन्ने नारा अन्तर्गत पाँच वटा नीतिगत आधार (उत्पादन सामग्रीमा अनुदान, सस्तो र सुलभ ऋण, सबै किसानलाई प्राविधिक सेवा, सबै बालीवस्तुको बीमा, न्यूनतम बचतको ग्यारण्टी) सहितको कृषि विकासको अवधारणा अगाडि ल्याईसकेको छ। तसर्थ उक्त अवधारणा लाई आत्मसाथ गर्दै तथा यस विषम परिस्थितिबाट कृषि क्षेत्रमा परेको प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष प्रभावलाई

न्यूनीकरण गर्न एवं निकट भविष्यमा पर्न सक्ने खाद्दन्न एवं मौसमी तरकारीको अभावलाई समेत कम गर्न यस गाउँपालिको प्रशासकिय कार्यबिधी (नियमित गर्ने) ऐन २०७५ को दफा ४ बमोजिम यो कार्यबिधी तयार गरी जारी गरीएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

- क) यो कार्यबिधिको नाम “खाद्दन्न तथा तरकारी बाली बिउ-बिजन अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यबिधि २०७८” रहेको छ।
- ख) यो कार्यबिधि रौतामाई गाउँपालिकाको कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मितिबाट प्रारम्भ हुनेछ।
- ग) यस कार्यक्रम गाउँपालिकाको आ. व. २०७८/७९ को कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रमको अधिनमा रहेर गाउँपालिकाको ८ वटै वडामा लागु हुने गरि, पालिकाको कृषि विकास समिति तथा कृषि शाखाबाट लागु गरिने छ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यबिधिमा-

- क) “खाद्दन्न” भन्नाले गाउँपालिका क्षेत्रमा खेति गरिने मुख्य बालीहरु: धान, मकै, गहुँ र कोदो लाई बुझिन्छ।
- ख) “तरकारी” भन्नाले नगरपालिका क्षेत्रमा खेति गरिने मुख्य वर्षे तथा हिउँदे तरकारी बालीहरु पर्दछ।

- ग) “बिउ अनुदान” भन्नाले यस कार्य विधिले तोके बमोजिम अनुदानग्राहीलाई दिइने सहयोग बिउ-बिजन वा बिउ बिजन अनुदान लाई जनाउने छ ।
- घ) “कार्यक्रम” भन्नाले “खाद्दन्न तथा तरकारी बाली बिउ अनुदान कार्यक्रम” लाई बुझ्नु पर्दछ ।
- ङ) “गाउँपालिका” भन्नाले रौतामाई गाउँपालिका लाई बुझ्नुपर्दछ ।
- च) “स्थानीय तह” भन्नाले सम्बन्धित गाउँ/नगरपालिकालाई जनाउने छ ।
- छ) “समिति” भन्नाले यस गाउँपालिकाको पालिका स्तरीय कृषि विकास समितिलाई जनाउदछ ।
- ज) वडा भन्नाले नगरको वडालाई जनाउने छ ।
- झ) कृषक समूह भन्नाले सम्बन्धित पालिका वा अधिकारिक निकायमा दर्ता तथा नविकरण भएको कृषक समुहलाई जनाउने छ ।
- ञ) “उद्यमी” भन्नाले, कृषि सम्बन्धि लघु तथा मझ्यौला उद्योग सञ्चालन गर्ने व्यक्तिलाई जनाउने छ ।
- ट) “निजि फर्म” भन्नाले व्यावसायिक रुपमा उच्च मुल्ययुक्त तरकारी उत्पादन तथा बिक्रि गर्ने फर्म धनीलाई जनाउने छ ।
- ठ) कृषि सहकारी संस्था भन्नाले सहकारी ऐन बमोजिम दर्ता भएको सहकारी संस्थालाई जनाउने छ ।
- ड) कृषि सहकारी भन्नाले कृषिमा आधारित उत्पादन र बजारिकरण गर्ने उद्देश्यले स्थापित कृषि सहकारीलाई जनाउने छ ।
- ढ) “वैदेशिक रोजगार फर्केका वर्ग” भन्नाले विदेशबाट फर्केका कृषि सम्बन्धि सिप तथा ज्ञान भएका वर्गलाई बुझ्नु पर्दछ ।
- ण) “सम्बन्धित निकाय” भन्नाले कृषि सम्बन्धि विभिन्न प्रकारका प्राविधिक, आर्थिक तथा कृषि सामग्री उपलब्ध गराउने संस्था जस्तै: पालिका, सरकारी तथा गैर सरकारी तथा निजि संस्थाहरुलाई जनाउने छ ।

त) "सरोकारवाला" भन्नाले परिच्छेद २ मा उल्लेखित यस गाउँपालिकाका कृषक समुह, कृषि/पशु फर्म, कृषि सहकारी, कृषि/पशु उद्यमीलाई एवं कृषिसंग आवद्ध अन्य समुह लाई समेत जनाउने छ ।

३. उद्देश्य: यस कार्य विधिका उद्देश्य देहाय वमोजिम रहेको छः-

- (क) कोभिड-१९ महामारीका कारण गरिएको बन्दाबन्दि र अविरल वर्षा बाट कृषकहरुमा पर्न गएको कृषि बालीको उत्पादन सामग्री (विशेष गरेर बिउ) को अभावलाई न्युनीकरण गर्न
- (ख) बन्दाबन्दिले गर्दा निकट भविष्यमा पर्न सक्ने स्थानीय कृषि उत्पादनमा (खाद्दन्न तथा मौसमी तरकारी बाली) कमि हुन नदिन ।

परिच्छेद-२

(४) कार्यक्रम प्राप्त वा समावेश हुनसक्ने निकायहरु

- क) कृषक समुह
- ख) कृषि सहकारी/कृषि सहकारी संस्था
- ग) फर्म (कृषि/पशु)
- घ) कृषि उद्यमी
- ङ) कृषि संग आवद्ध अन्य समुह
- च) वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका वर्ग

(५) खाद्दन्न तथा तरकारी बाली बिउ-बिजन अनुदान कार्यक्रम संचालन

- क) यस कार्यविधि अन्तर्गत खाद्दन्न तथा तरकारी बिउ बिजन अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयन पालिका कृषि विकास समितिको माताहतमा रहेको कृषि शाखाबाट गरिनेछ ।
- ख) पालिकाको कृषि शाखाको जिम्मेवारीमा सम्बन्धित सरोकारवालाले माग गरिएका बिउ सोझै वा अनुदानका रूपमा आपूर्ति गरिने छ । यसरी बिउ अनुदान दिँदा, तरकारी बालीमा शत प्रतिशत तथा खाद्दन्न बालीमा ८०% प्रतिशत अनुदान दिईनेछ ।
- ग) बिउ खरिद गर्दा नेपाल सरकार द्वारा अनुमोदन, उन्मोचन तथा दर्ता गरिएका जातलाई छनोट गर्नु पर्ने छ ।
- घ) सरोकारवालाले खाद्द उत्पादन बाहेक बिउ उत्पादन गर्न चाहेमा बिउ बिजन ऐन २०६४, बिउ बिजन नियमावली २०६९ को अधिनमा रहेर सम्बन्धित निकायबाट अनुमति लिनुपर्नेछ ।
- ङ) बिउ वितरणका लागि सम्बन्धित वडाका प्राविधिक तथा स्थानीय कृषि श्रोत व्यक्ति परिचालन गरिनेछ र यसरी प्राविधिक जनशक्ति परिचालन गर्दा नेपाल सरकार द्वारा जारी गरिएको “असंगठित क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक बर्ग तथा असहायहरुलाई उपलब्ध गराइने राहत सम्बन्धि मापदण्ड २०७६” लाई पुर्ण पालना गरिनेछ ।

(६) खाद्दन्न तथा तरकारी बाली बिउ-बिजन अनुदान कार्यक्रमको लागि सम्बन्धित निकायको छनोट:

- (क) यस गाउँपालिकामा कृषि कर्ममा आवद्ध हुने इक्छुक सरोकारवालाले अनुसुची २ अनुसार पेश गरेको संक्षिप्त योजनाको प्राविधिक मुल्यांकन तथा सम्बन्धित वडाको सिफारिस बाट कार्यक्रममा समावेश गरिनेछ ।

(७) खाद्दन्न तथा तरकारी बाली बिउ-बिजन अनुदान कार्यक्रममा बिउ-अनुदानग्राहीको दायित्व:

क) कार्यक्रममा सहभागि हुने सम्बन्धित सरोकारवालाले माग फारम अनुसुची २ मा उल्लेख गरे बमोजिम तरकारी वा खाद्वन्न बालीको उत्पादन प्रतिवद्धता अनुसुची १ को सम्झौता अनुसार गर्नु पर्नेछ ।

ख) घरयासी उपभोग पश्चातको उत्पादित वस्तुको बिक्रि वितरणको हकमा सेवाग्राहीले स्थानीय बजारलाई प्राथमिकता दिनु पर्ने छ ।

(८) कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन:

गाउँपालिकाको कृषि समितिको माताहतमा रहेको कृषि शाखाबाट संचालित उक्त कार्यक्रमको प्रगति कृषि शाखाले नै अनुसुची ३ बमोजिम तयार गरि समितिमा पेश गरि यसको रेकर्ड राख्ने छ ।

परिच्छेद-३

विविध

(९) अनुगमन तथा मुल्यांकन

संचालित कार्यक्रमहरुको अनुगमन तथा मुल्यांकनको कार्य यस गाउँपालिकामा रहेको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समिति, यस पालिका मातहतमा रहेको कृषि शाखा तथा जिल्लामा अबस्थित कृषि ज्ञान केन्द्र लगायत अन्य दात्री निकाय तथा प्रतिनिधिबाहरुबाट पनि हुनेछ

(१०) आर्थिक प्रशासन सेवा

कार्यक्रमको लेखा, लेखांकन, तथा लेखापरिक्षण तथा आर्थिक कार्यविधि ऐन २०५५, आर्थिक कार्यविधि नियमावली २०६४, सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ तथा स्थानीय तहको प्रचलित ऐन, नियम र कानून बमोजिम हुनेछ ।

(११). कारवाहीको व्यवस्था

प्रस्ताव स्विकृत कार्यक्रम/योजना अनुसार कार्यक्रम सम्पन्न नगरी लापर्वाही गरेको पाईएमा प्रचलित ऐन, नियम कानून बमोजिम कारवाही गरि असुल उपर गरिने छ ।

१२. प्रचलित कानून लागु हुने:

कार्यक्रमको कार्यान्वयन सम्बन्धमा, प्रचलित कानूनमा उल्लेख भएमा सोही कानून बमोजिम र उल्लेख नभएको कार्यक्रमको हकमा यसै कार्यविधि अनुसार हुनेछ । साथै यस भन्दा अगाडीका कृयाकलापहरु यसै कार्य विधी बमोजिम भएको मानिनेछ ।

१३. बिमा

यस कार्यक्रममा आवद्ध सरोकारवालाले आवश्यकताको आधारमा बाली बिमा गर्न सक्नेछन् ।

१४. बाधा अडकाउ फुकाउ

क) यस कार्यविधी कार्यान्वयन गर्ने अधिकार सम्बन्धित स्थानीय तहको हुनेछ ।

ख) यो कार्यविधी कार्यान्वयन गर्ने क्रममा बाधा अडचन आई परेमा वा विवाद आएमा सो को निरुपण गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले आवश्यक निर्णय गरि यस्तो बाधा अडकाउ फुकाउन सक्नेछ ।

ग) यस कार्यविधिलाई सम्बन्धित गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले संशोधन तथा खारेज गर्न सक्ने छ ।

अनुसुची-१

खाद्दन्न तथा मौसमी तरकारी बाली विउ बिजन अनुदान कार्यक्रम संचालनको लागि गरिने सम्झौता पत्र

१.१ मौसमी तरकारी बाली विउ बिजन अनुदान कार्यक्रम संचालनको लागि गरिने सम्झौता-पत्र

यो संझौता (यस पछि “संझौता” भनिएको) मिति २०७८ साल महिनाकोगतेका दिन पालिका (यस पछि प्रथम पक्ष भनिएको) र (अनुदानग्राहीको नाम र ठेगाना) (यसपछि अनुदानग्राही द्वितीय पक्ष भनिएको) बिच मौसमी तरकारी बिउ बिजन अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत देहाय बमोजिमका शर्तहरू पालना गर्ने गरी यो संझौता सम्पन्न भएको छ । यो संझौता दुबै पक्षहरूबाट हस्ताक्षर भएपछि लागु हुने छ ।

१. पहिलो पक्षले दोश्रो पक्षलाई माग अनुसार मौसमी तरकारीहरूका बिउ-बिजन सोझै वा अनुदानको रुपमा उपलब्ध गराउने छ ।
२. पहिलो पक्षले दोश्रो पक्षलाई सम्बन्धित वडा मार्फत मौसमी तरकारी खेति सम्बन्धि प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने छ ।
३. पहिलो पक्षले कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्नेछन् ।
४. दोश्रो पक्षले कम्तिमा पनि प्रति समुह हेक्टर दरले (..... रोपनी प्रति उद्दमी तथा वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका वर्गको हकमा) मौसमी तरकारी खेति गरेको हुनुपर्नेछ ।
५. यस सम्झौता उल्लेखित काम गर्दा परि आउन सक्ने कुनै पनि प्राकृतिक प्रकोप/ भवितव्यको पूर्ण जिम्मेवारी दोश्रो पक्ष स्वयं आफै हुनेछ ।
६. यस सम्झौतामा उल्लेख भए भन्दा अन्य व्यहोराको हकमा प्रचलित नियम कानुन बमोजिम हुने छ ।

पालिकाको तर्फबाट सहि गर्नेको

सम्बन्धित निकायको

तर्फबाट :

नाम :

पद :

दस्तखत :

मिति :

कार्यालयको छाप :

सम्पर्क फोन नं. :

नाम :

पद :

दस्तखत :

मिति :

संस्थाको छाप :

औठाको छाप:

दाँया

बाँया

१.२ खाद्दन्न बाली विउ बिजन अनुदान कार्यक्रम संचालनको लागि गरिने सम्झौता- पत्र

यो संझौता (यस पछि “संझौता” भनिएको) मिति २०७८ साल महिनाकोगतेका दिन पालिका (यस पछि प्रथम पक्ष भनिएको) र (अनुदानग्राहीको नाम र ठेगाना) (यसपछि अनुदानग्राही द्वितीय पक्ष भनिएको) बिच खाद्दन्न बाली विउ बिजन अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत देहाय बमोजिमका शर्तहरु पालना गर्ने गरी यो संझौता सम्पन्न भएको छ । यो संझौता दुबै पक्षहरुबाट हस्ताक्षर भएपछि लागु हुने छ ।

१. पहिलो पक्षले दोश्रो पक्षलाई माग अनुसार खाद्दन्न बालीका विउ-बिजन सोझै वा अनुदानको रुपमा उपलब्ध गराउने छ ।
२. पहिलो पक्षले दोश्रो पक्षलाई सम्बन्धित वडा मार्फत खाद्दन्न बाली खेति सम्बन्धि प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने छ ।
३. पहिलो पक्षले कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्नेछन् ।

४. दोश्रो पक्षले कम्तिमा पनि प्रति समुहहेक्टर दरले (..... रोपनी प्रति उद्दमी तथा वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका वर्गको हकमा) खाद्दन्न बालीको खेति गरेको हुनुपर्नेछ ।
५. यस सम्झौता उल्लेखित काम गर्दा परि आउन सक्ने कुनै पनि प्राकृतिक प्रकोप/ भवितव्यको पूर्ण जिम्मेवारी दोश्रो पक्ष स्वयं आफै हुनेछ ।
६. यस सम्झौतामा उल्लेख भए भन्दा अन्य व्यहोराको हकमा प्रचलित नियम कानुन बमोजिम हुने छ ।

पहिलो पक्ष

पालिकाको तर्फबाट सहि गर्नेको

तर्फबाट :

नाम :

पद :

दस्तखत :

मिति :

कार्यालयको छाप :

सम्पर्क फोन नं. :

दोश्रो पक्ष

सम्बन्धित निकायको

नाम :

पद :

दस्तखत :

मिति :

संस्थाको छाप :

औठाको छाप:

दाँया

बाँया

अनुसूची - २

खाद्दन्न तथा मौसमी तरकारी बाली विउ बिजन अनुदान कार्यक्रम
संक्षिप्त कार्य योजना

१ कृषक समुह/कृषि सहकारी/कृषि फर्म/कृषि उद्दमी/बैदेशिक रोजगारबाट फर्केका
वर्ग

नाम:

ठेगाना:

गाउँपालिका :..... वडा नं.....

संचालन गर्न खोजेको खेति बाली र स्थान.....:

सहयोग स्वरुप माग गरेको.....बालीको बिउ-बिजन.....

खेति गर्न लागेको जम्मा जग्गाको क्षेत्रफल (रोपनी वा हेक्टर) :..... स्थान.....

उत्पादन हुने वस्तु :.....

उत्पादित कृषि वस्तुको परिमाण :.....

घरयासी उपभोग.....

बजारयोग्य परिमाण :.....

संचालन गरिने कार्य विवरण:

क्र.सं.	संचालन गरिने क्रियाकलापहरु	माग गरिएका बिउ	उत्पादन क्षेत्रफल	अनुमानित लगानी

सम्बन्धित निकायको तर्फबाट सहि गर्नेको

नाम :

पद :

संस्थाको छाप: (संस्थाको हकमा)

नामः

ठेगानाः

मितिः